

Výklad přechodných ustanovení - metodický postup po účinnosti novely zákona o cenách

Dne 18.11.2009 vstoupil v účinnost zákon č. 403/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 526/1990 Sb., o cenách, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 265/1991 Sb., o působnosti orgánů České republiky v oblasti cen, ve znění pozdějších předpisů.

Jako pomůcku k výkladu přechodných ustanovení novelizujícího zákona č. 403/2009 Sb. zpracoval odbor Cenová politika Ministerstva financí metodický návod postupu cenových kontrolních orgánů při jednotlivých situacích, které mohou nastat v souvislosti s prováděním cenových kontrol a následném správním řízení.

Metodický výklad předpokládá zejména následující situace:

- cenové kontroly byly zahájeny před účinností novely,
- správní řízení bylo zahájeno před účinností novely anebo při již probíhající cenové kontrole bude zahájeno po účinnosti novely,
- cenová kontrola byla zahájena po účinnosti novely,
- kontroly roku 2009 musí být rozděleny na období před 18.11.2009 a od 18.11.2009 apod.

Dále metodický výklad upozorňuje na změny lhůt jednak pro uložení sankce po novele zákona o cenách č. 183/2008 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti cen, jinak při přestupku fyzické osoby a dále pro splatnost uložené sankce a na změnu lhůty pro podávání správních žalob.

- 1. Cenová kontrola byla zahájena před dnem účinnosti zákona č. 403/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 526/1990 Sb., o cenách, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 265/1991 Sb., o působnosti orgánů České republiky v oblasti cen, ve znění pozdějších předpisů, tj. před 18.11.2009**

Cenový kontrolní orgán postupuje při výkonu cenové kontroly v souladu s přechodným ustanovením zákona č. 403/2009 Sb., podle zákona o cenách platného v době zahájení cenové kontroly, tj. před novelizací. Pro cenovou kontrolu se tedy použije zákon o cenách ve znění platném do 18.11.2009 a vyhláška č. 580/1990 Sb., kterou se provádí zákon o cenách, v souladu s kterou proběhne celý kontrolní proces jako dosud.

- 2. Správní řízení bylo zahájeno před dnem účinnosti zákona č. 403/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 526/1990 Sb., o cenách, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 265/1991 Sb., o působnosti orgánů České republiky v oblasti cen, ve znění pozdějších předpisů, tj. před 18.11.2009**

Správní řízení i uložení sankce se provede v souladu s přechodným ustanovením zákona č. 403/2009 Sb., podle zákona o cenách platného v době zahájení cenové kontroly, ve znění platném do 18.11.2009, tj. před novelizací. Správní řízení proběhne stejným způsobem jako do 18.11.2009, avšak lhůta pro splatnost sankce je podle ustanovení § 17 odst. 6 zákona o cenách ve znění zákona č. 403/2009 Sb. 30 dnů. Vedle toho je v tomto případě nutné postupovat také podle ustanovení § 17 odst. 1 a odst. 2 tohoto novelizovaného zákona. Je to z toho důvodu, že správní orgán musí použít ustanovení, které je pro účastníka řízení výhodnější.

3. Cenová kontrola byla zahájena před dnem účinnosti zákona č. 403/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 526/1990 Sb., o cenách, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 265/1991 Sb., o působnosti orgánů České republiky v oblasti cen, ve znění pozdějších předpisů, a správní řízení bylo zahájeno po dni účinnosti zákona č. 403/2009 Sb.

Správní řízení proběhne podle platného správního řádu a sankce se bude ukládat podle zákona o cenách platného v době zahájení cenové kontroly, tj. před novelizací v souladu s přechodným ustanovením zákona č. 403/2009 Sb. Při správní úvaze o vině a trestu se použijí ustanovení § 17 odst. 1, 2 a 6 zákona o cenách ve znění novely č. 403/2009 Sb., neboť tato ustanovení jsou příznivější pro účastníka řízení.

V rozhodnutí o uložení pokuty se zohlední jak ve výroku, tak i v odůvodnění postup podle dříve platného předpisu. Uvede se, že porušil cenové předpisy podle ustanovení § 15 ... a sankce se ukládá podle § 17 ... zákona o cenách platného v době porušení cenových předpisů, tj. před účinností zákona č. 403/2009 Sb. V odůvodnění je potřeba rozvést, že cenová kontrola proběhla podle dříve platného předpisu a sankce se ukládá také podle dříve platného předpisu. I odůvodnění výše pokuty musí být podle dříve platného předpisu. Je třeba však respektovat odst. 6 čl. 40 usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD, kde je stanoveno, že trestnost činu se posuzuje a trest se ukládá podle zákona účinného v době, kdy byl čin spáchán. Pozdějšího zákona se použije, jestliže je to pro pachatele příznivější.

Pokud se jedná o fyzickou osobu, která se dopustila porušení cenových předpisů podle ustanovení § 15 zákona o cenách ve znění novely zákona č. 403/2009 Sb., uplatní se přiměřeně ustanovení zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, zejména lhůta pro uložení pokuty (viz níže). Také se uplatní ustanovení § 12 odst. 1 zákona o přestupcích pro odůvodnění výše sankce. Novelizovaný zákon o cenách stanovuje hlediska (kriteria) pro určení výměry pokuty pouze pro správní delikty. Dále se taktéž uplatní ustanovení § 17 odst. 6. zákona o cenách ve znění zákona č. 403/2009 Sb.

Pokud porušení zákona o cenách již podle nového znění není přestupkem či správním deliktem, nelze za toto porušení uložit pokutu (např. podnákladové ceny) – viz článek 40 usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky, ze dne 16. prosince 1992.

4. Cenová kontrola byla zahájena po dni účinnosti zákona č. 403/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 526/1990 Sb., o cenách, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 265/1991 Sb., o působnosti orgánů České republiky v oblasti cen, ve znění pozdějších předpisů

Cenová kontrola se uskuteční podle zákona o cenách ve znění zákona č. 403/2009 Sb., tj. námitkové řízení bude vedeno postupem podle zákona č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, nikoliv podle vyhlášky č. 580/1990 Sb.

Vzhledem k ustanovení č. 40 Listiny se kvalifikace porušení cenových předpisů provede podle zákona o cenách platného v době, kdy došlo k porušení cenových předpisů. Cenový kontrolní orgán tedy posoudí sankci a její výši podle předpisů platných v době, kdy došlo k porušení cenových předpisů, v ostatním postupuje podle předpisů platných v době výkonu cenové kontroly a následného správního řízení. Cenový kontrolní orgán tedy musí zkoumat, zda došlo k porušení cenových předpisů v době účinnosti zákona č. 403/2009 Sb., nebo před ní. Obdobně se použije ustanovení § 17 odst. 1, 2 a 6 zákona o cenách ve znění novely č. 403/2009 Sb., neboť tato ustanovení jsou příznivější pro účastníka řízení.

U přestupku spáchaného fyzickou osobou se bude postupovat přiměřeně podle zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích. Odůvodnění výše pokuty se provede podle ustanovení § 12 odst. 1 zákona o přestupcích.

5. Kontrola porušení cenových předpisů roku 2009 zahrnující období před 18.11.2009 a po 18.11.2009

Cenovou kontrolu roku 2009 je nutno rozdělit na kontrolu období do 17.11.2009 a na kontrolu období od 18.11.2009. Celý kontrolní i správní proces je nutné rozdělit na postup podle zákona o cenách platného před novelou č. 403/2009 Sb. a podle novelizovaného zákona o cenách. Je nezbytné, aby výrok, uložení sankce i odůvodnění obsahovaly popis postupu podle obou předpisů. V odůvodnění se uvede vysvětlení, proč je nutný postup podle obou předpisů.

6. Lhůty pro uložení sankce – po novele zákona o cenách č. 183/2008 Sb. a lhůta pro uložení sankce fyzické osobě při spáchání přestupku

Pro porušení cenových předpisů spáchané do 1.6.2008 platí lhůty pro uložení sankce: pokutu lze uložit do jednoho roku ode dne, kdy se o porušení cenových předpisů cenové kontrolní orgány dozvěděly, nejpozději však do tří let ode dne, kdy k porušení cenových předpisů došlo.

Pro porušení cenových předpisů spáchané od 1.6.2008 do 17.11.2009 platí lhůty pro uložení sankce: pokutu lze uložit do tří let ode dne, kdy se o porušení cenových předpisů cenové kontrolní orgány dozvěděly, nejpozději však do pěti let ode dne, kdy k porušení cenových předpisů došlo.

Pro porušení cenových předpisů spáchané od 18.11.2009 platí pro uložení sankce: odpovědnost právnické osoby za správní delikt zaniká, jestliže správní orgán o něm nezhájil řízení do 3 let ode dne, kdy se o porušení cenových předpisů cenový kontrolní orgán dozvěděl, nejpozději však do 5 let ode dne, kdy byl spáchán.

Pokud spáchala fyzická osoba ode dne 18.11.2009 přestupek podle § 15 zákona o cenách, nelze jej projednat, uplynul-li od jeho spáchání jeden rok (§ 20 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích).

7. Pokuta je splatná do 30 dnů ode dne, kdy nabylo právní moci rozhodnutí o jejím uložení

Ve všech rozhodnutích vydaných od 18.11.2009 se uvede, že pokuta je splatná podle ustanovení § 17 odst. 6 zákona o cenách v platném znění do 30 dnů. Nezáleží na tom, zda je trestnost činu posuzována podle znění platného do 18.11.2009 nebo novelizovaného zákona. Procesní ustanovení platí na všechny případy od 18.11.2009.

8. Lhůta pro podání žaloby

Novela zákona o cenách obsažená v zákoně č. 403/2009 Sb., ruší zkrácenou 30-denní lhůtu pro podání žaloby a také odkladný účinek žaloby.

Pro podání žaloby nyní platí podle ustanovení § 72 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, že žalobu lze podat do dvou měsíců poté, kdy rozhodnutí bylo žalobci oznámeno doručením písemného vyhotovení nebo jiným zákonem stanoveným způsobem.

Podle ustanovení § 73 nemá podání žaloby odkladný účinek, pokud tento nebo zvláštní zákon nestanoví jinak. Zákon o cenách obsahoval zvláštní postup, podle novely č. 403/2009 Sb. již

podaná žaloba nemá odkladný účinek. Žalobce může podat návrh k soudu na odkladný účinek žaloby. Soud na návrh žalobce po vyjádření žalovaného usnesením přizná žalobě odkladný účinek, jestliže by výkon nebo jiné právní následky rozhodnutí znamenaly pro žalobce nenahraditelnou újmu, přiznání odkladného účinku se nedotkne nepřiměřeným způsobem nabytých práv třetích osob a není v rozporu s veřejným zájmem. Přiznáním odkladného účinku se pozastavují do skončení řízení před soudem účinky napadeného rozhodnutí.